

דרישות המחלקה לשנת הלימודים התשפ"ב

הנחיות מחלקתיות לשנת תשפ"ב

המחלקה לספרות עם ישראל ע"ש יוסף ונחום ברמן

ראש המחלקה:	פרופ' רויטל רפאל-ויוונטה
פרופ' מן המניין:	פרופ' רומן כצמן, פרופ' צבי מרק, פרופ' שמואל רפאל, פרופ' דב בער קוטלרמן
פרופ' חבר:	פרופ' מירון איזקסון, פרופ' תמר וולף-מונזון, פרופ' נתן כהן, פרופ' רחל אלבק-גדרון, פרופ' קלאודיה רוזנצוויג-קופפר, פרופ' רויטל רפאל-ויוונטה
מרצה בכיר:	ד"ר ורד טוהר, ד"ר לילך נתנאל, ד"ר משה שושן, ד"ר אבי שמידמן, ד"ר דב הכהן, ד"ר איתמר דרורי
מרצה:	ד"ר יניב גולדברג
עמית הוראה:	ד"ר ניבי גומל, ד"ר סוזי גרוס, ד"ר סילבינה שאמא-גסר, ד"ר אבישר הר-שפי, ד"ר סיון הר-שפי, ד"ר תמיר קרקסון, ד"ר מיכאל לוקין
מורים:	ד"ר אביבה טל, גב' ורד קופל, גב' גלית דהן-קרליבך
פרופ' אמריטוס:	פרופ' יואב אלשטיין, פרופ' הלל ברזל, פרופ' יפה ברלוביץ, פרופ' בנימין בר-תקוה, פרופ' יהודית דיסון, פרופ' הלל ויס, פרופ' אפרים חזן, פרופ' טובה כהן, פרופ' צבי לוז, פרופ' אבידב ליפסקר, פרופ' יהודה פרידלנדר, פרופ' רלה קושלבסקי
אתר האינטרנט:	http://hebrew-literature.biu.ac.il
דף הפייסבוק:	https://www.facebook.com/Hebrew.Literature.biu
דואר אלקטרוני:	hebrew-literature.dept@biu.ac.il
טלפון:	03-5318621 ; 03-5318235
פקס:	03-7384170
קבלת קהל:	ימים א' – ה' בשעות 9:00 – 15:00

מבוא

המחלקה לספרות עם ישראל (ספרות עברית וספרויות בלשונות היהודים) מבקשת לחשוף את תלמידיה לעושר הרוחני והתרבותי של היצירה העברית לדורותיה, למן הספרות העברית הקדומה ועד לספרות העברית החדשה והעכשווית. תכנית הלימודים מדגישה את הרצף ההיסטורי של הספרות העברית ואת הדיאלוג הטקסטואלי המתקיים בין תקופות היסטוריות, דורות ספרותיים, זרמים אסתטיים ומרכזי תרבות.

במסגרת הלימודים לתואר הראשון מתוודעים הסטודנטים לספרות העברית החדשה והעכשווית, לספרות ההשכלה והחסידות, לסוגות השונות של ספרות ימי הביניים ושלוחותיה, לפיוט הארץ ישראלי הקדום וכן לספרות המדרש והאגדה. במחלקה פועלים המכון ללאדינו והמרכז ללימודי יידיש, שמעניקים לסטודנטים הכשרה לשונית בשפות אלה המאפשרת קריאת טקסטים ספרותיים ומדעיים, וכן מציעים מגוון קורסים מחקרניים לתארים מתקדמים.

במהלך לימודי התואר הראשון נחשף הסטודנט באופן מעמיק לדגמים ולתהליכים בספרות העברית לדורותיה. הספרות העברית נלמדת מתוך הקשרים היסטוריים ותרבותיים, מתוך זיקתה לשתי אחיותיה היידיש והלאדינו.

תחומי ההתמחות

1. ספרות עברית חדשה ועכשווית (ספרות המאות ה-20 וה-21)
2. ספרות ההשכלה והתחייה וספרות החסידות הקלאסית והעכשווית
3. השירה, הפיוט והפרוזה בימי הביניים, הרנסנס וראשית העת החדשה
4. הספרות העברית הקדומה – מדרש ואגדה
5. פולקלור וסיפור העם היהודי לתקופותיו
6. כתיבה יוצרת – מגמה בתואר שני ללא תזה
7. ספרות יהודית-רוסית – מגמה בתואר שני עם / ללא תזה
8. ספרות חסידית – מגמה בתואר שני עם / ללא תזה – מטרת המגמה היא להקנות הכרות עם חומרי המקור וכן עם מחקר הסיפורת החסידית. ענף חשוב בספרות עם ישראל הוא הסיפורת החסידית. המגמה תאפשר למורים לספרות ולמתעניינים אחרים ללמוד סיפורת חסידית ותיתן להם רקע ללמד לבגרות בספרות חסידית.
9. חדשנות בלימודי ספרות עם ישראל 2.0 – מגמה בתואר שני ללא תזה – מיועדת למורים בעלי תואר ראשון (גם כאלו שאינם מורים לספרות). מטרת המגמה היא להכשיר מורים ללמד ספרות ברמה אקדמית גבוהה, בשיטות פדגוגיות חדשות ובאמצעים טכנולוגיים מתקדמים. מדובר בתואר איכותי שמיועד למורים שמעוניינים בהרחבת הידע בתחום הדעת, ולהשתלם בתחום שנקרא חדשנות בהוראה. המגמה בנויה על קורסים בחדשנות ושאר הקורסים לתואר הם על בסיס היצע הקיים לתואר שני במחלקה.
10. ספרויות עם ישראל בלשונות היהודים:
 - א. ספרות היידיש הקדומה והחדשה – מרכז לימודים
 - ב. ספרות ולשון לאדינו – מכון לימודים
11. התמחות בין-מחלקתית בלימודי המדרש והאגדה (בשיתוף המחלקה לתלמוד) – תואר שני ללא תזה
12. התמחות בין-מחלקתית בלימודי חסידות – בתארים שני ושלישי (בשיתוף המחלקות לתולדות ישראל ולמחשבת ישראל). מחקר החסידות מתאפיין בהשתייכותו לתחומי ידע שונים, המרכזיים שבהם הם מחשבת ישראל, היסטוריה וספרות. הסטודנטים יכולים להירשם לתכנית בלימודי חסידות דרך אחת משלושת המחלקות הנזכרות. בראש התוכנית עומד ראש הקתדרה לחקר החסידות, פרופ' צבי מרק, שמחקריו בתחום החסידות נוגעים לשלושת הדיסציפלינות המרכזיות בתחום ההגות, ההיסטוריה והספרות.

תנאי קבלה למועמדים חדשים ולסטודנטים ותיקים

תעודת בגרות ומבחן פסיכומטרי*.

* מועמדים בעלי ממוצע בגרות של 90 ומעלה פטורים מבחינת הכניסה הפסיכומטרית.

מבנה הלימודים

הלימודים במחלקה מתקיימים במסלולים הבאים:

מסלול חד חוגי (46 ש"ש) - מאפשר התמחות מעמיקה ונרחבת בספרות עם ישראל, ללא מקצוע נוסף.

מסלול דו חוגי (27 ש"ש) - מיועד לסטודנטים המעוניינים ללמוד שני מקצועות ראשיים.

מסלול דו חוגי מובנה (25 ש"ש) - מבוסס על שיתוף פעולה וקשרי זיקה בין המחלקה לספרות עם ישראל למחלקות אחרות. המחלקות המשיקות הן: תנ"ך, תלמוד, תולדות ישראל ויהדות זמננו, לשון עברית, אומנות יהודית, ספרות משווה, צרפתית, ערבית, לימודים קלאסיים, ב"א רב תחומי במדעי הרוח.

פירוט חובות הלימודים להשלמת התואר

- א. קורסי חובה: יסודות השירה (13/600), מבוא לספרות ימי-הביניים (13/602), הדרכה ביבליוגרפית (13/605), מבוא לספרות עברית חדשה (13/6060), להבין סיפור (13/609).
- ב. תנאי קדם לסמינריון: (1) קורס הדרכה ביבליוגרפית, (2) קורס בחירה אחד לפחות בתחום עליו נכתב הסמינריון, (3) תלמידי המרכז ללימודי יידיש מחויבים בקריאה והבנה של טקסטים ביידיש.
- ג. שלושה מדורי התמחות: מדור א', ב' וג' - ראו לעיל את רשימת תחומי ההתמחות.
- ד. אירועי המחלקה: חובה להשתתף באירועי המחלקה בכל שנה בהיקף של לפחות 50% מכלל האירועים. הסטודנט מחויב לחתום על טופס נוכחות בפני נציג המחלקה.

- על כל הסטודנטים בכל התארים חלה חובת השתתפות באירועי המחלקה.
- על כל הסטודנטים בכל התארים חלות כל דרישות האוניברסיטה על פי התקנון.

תואר ראשון

מסלול חד חוגי – 46 ש"ש

מסלול זה מיועד לשוחרי ספרות, המבקשים לרכוש השכלה רחבה ושלמה בתחום. *לפני הכנת מערכת השעות והרישום מומלץ להגיע לייעוץ מוקדם במחלקה, כדי לקבל הסבר על תחומי ההתמחות השונים ולהבין את שיוכם של הקורסים למדורי ההתמחות השונים. באמצעות הייעוץ האישי, יימנע הסטודנט מטעויות בבחירת הקורסים שעלולות לעכב את סיום התואר.

פירוט הדרישות:

8 ש"ש	מבואות (קורסי חובה)
10 ש"ש	מדור התמחות א'
8 ש"ש	מדור התמחות ב'
4 ש"ש	מדור התמחות ג'
6 ש"ש	3 סמינריונים (משני מדורי התמחות שונים)
10 ש"ש	לימודי השלמה ממחלקות אחרות (אמנות יהודית, פילוסופיה יהודית או כללית, לשון עברית, תולדות ישראל, ספרות משווה)

לפירוט הדרישות במרכז ללימודי יידיש, נא ליצור קשר עם מזכירות המרכז.

לפירוט הדרישות במכון ללאדינו, נא ליצור קשר עם מזכירות המכון.

מסלול דו חוגי (לא מובנה) – 27 ש"ש

מסלול זה מאפשר התמחות במחלקה לספרות עם ישראל ללא זיקה למחלקות אחרות. המסלול מיועד לסטודנטים המעוניינים ללמוד שני מקצועות ראשיים.

* לפני הכנת מערכת השעות והרישום מומלץ להגיע לייעוץ מוקדם במחלקה, כדי לקבל הסבר על תחומי ההתמחות השונים ולהבין את שיוכם של הקורסים למדורי ההתמחות השונים. באמצעות הייעוץ האישי, יימנע הסטודנט מטעויות בבחירת הקורסים שעלולות לעכב את סיום התואר.

פירוט הדרישות:

8 ש"ש	מבואות (קורסי חובה)
8 ש"ש	מדור התמחות א'
4 ש"ש	מדור התמחות ב'
3 ש"ש	מדור התמחות ג'
4 ש"ש	2 סמינריונים (משני מדורי התמחות שונים)

לפירוט הדרישות במרכז ללימודי יידיש, נא ליצור קשר עם מזכירות המרכז.

לפירוט הדרישות במכון ללאדינו, נא ליצור קשר עם מזכירות המכון.

מסלול דו-חוגי מובנה – 25 ש"ש

מסלול זה מבוסס על זיקה בין שתי מחלקות קרובות, ועל הכרה הדדית בקורסים. להלן פירוט המחלקות בהן ניתן ללמוד דו-חוגי מובנה בצרוף עם המחלקה לספרות עם ישראל: תנ"ך, תלמוד, תולדות ישראל, לשון, אומנות יהודית, לימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה, ספרות משווה, צרפתית, לימודים קלאסיים, ב.א. רב תחומי במדעי הרוח.

* לפני הכנת מערכת השעות והרישום מומלץ להגיע ל*ייעוץ מוקדם במחלקה*, כדי לקבל הסבר על תחומי ההתמחות השונים ולהבין את שיוכם של הקורסים למדורי ההתמחות השונים. באמצעות הייעוץ האישי, יימנע הסטודנט מטעויות בבחירת הקורסים שעלולות לעכב את סיום התואר.

פירוט הדרישות:

8 ש"ש	מבואות (קורסי חובה)
8 ש"ש	מדור התמחות א'
5 ש"ש	מדור התמחות ב'
4 ש"ש	2 סמינריונים (משני מדורי התמחות שונים) (אלא אם יש הסכם בין שתי המחלקות ל-3 סמינריונים בתואר)

לפירוט הדרישות במרכז ללימודי יידיש, נא ליצור קשר עם מזכירות המרכז.

לפירוט הדרישות במכון ללאדינו, נא ליצור קשר עם מזכירות המכון.

תואר שני

הלימודים לקראת התואר השני במחלקה לספרות עם ישראל מתקיימים בשני מסלולים:

מסלול א' - מחקרי, הכולל ביצוע עבודת מחקר והגשת עבודת תזה - 14 ש"ש

מסלול ב' - ללא כתיבת תזה - 18 ש"ש

מסלול א' – 14 ש"ש

2 ש"ש	קורס אסתטיקה, תיאוריה וביקורת - חובה
1 ש"ש	קורס חשיבה מחקרית וכתיבה עיונית - חובה
4 ש"ש	קורסים במדור ההתמחות
4 ש"ש	2 סמינריונים במדור ההתמחות
3 ש"ש	קורסים ממדור אחר
	הגשת עבודת מחקר
	בחינת סיום בעל-פה המבוססת על התזה ומבחר פריטים ביבליוגרפיים

תכניות מיוחדות במחלקה

מסלול חסידות - לפרטים נוספים ניתן לפנות לד"ר ענת אדרת

- התוכנית נותנת מענה להתעניינות הגוברת והולכת בתחום החסידות ופתוחה גם לתלמידים שוחרי העמקה הלומדים במחלקות אחרות.
- מחקר החסידות מתאפיין בהשתייכותו לתחומי ידע שונים, המרכזיים שבהם הם מחשבת ישראל, היסטוריה וספרות. ואכן ישנם מגעים הדוקים ודו שיח פורה בין חוקרי החסידות הבאים מתחומי הידע השונים, שכן אי אפשר לנתק את ההגות החסידית מהמציאות ההיסטורית והחברתית של תנועת החסידות, ואי אפשר לעסוק בהיסטוריה או בהגות מבלי לקחת בחשבון את הסיפורת החסידית.
- התכנית מבוססת על סגל מרצים שהחסידות היא תחום התמחותם אך הם באים מדיסציפלינות שונות ומלמדים במחלקות שונות: ספרות עם ישראל, מחשבת ישראל ותולדות ישראל. הסטודנטים יכולים להירשם לתכנית דרך אחת משלושת המחלקות.
- בראש התכנית עומד ראש הקתדרה לחקר החסידות, פרופ' צבי מרק.

מגמה לספרות יהודית-רוסית

- המגמה לספרות יהודית-רוסית הינה במסגרת לימודי תואר שני במסלול עם תזה ובמסלול ללא תזה.
- המגמה מיועדת לבעלי תואר ראשון בכל תחום המעוניינים להיחשף באופן מקצועי לספרות יהודית-רוסית בכל העולם, אמנות של יהודי רוסיה וברית המועצות לשעבר, סוציולוגיה של מהגרים יהודים מברית המועצות לשעבר, ספרות ישראלית בשפה הרוסית, היסטוריה של יהודי ברית המועצות ויחסי רוסיה-ישראל.
- במגמה קורס כתיבה יוצרת ברוסית בהדרכת סופרים ידועים.
- כל הקורסים במגמה נלמדים בעברית.
- המגמה מציעה תכנית לימודים הנפרשת על פני שנתיים והינה בשיתוף המחלקות לספרות משווה, אמנות יהודית, היסטוריה כללית, תולדות ישראל וסוציולוגיה.
- בראש המגמה עומד פרופ' רומן כצמן.

מגמה לספרות חסידית

- המגמה לספרות חסידית הינה במסגרת לימודי תואר שני במסלול עם תזה ובמסלול ללא תזה.
- מטרת המגמה היא להקנות הכרות עם חומרי המקור וכן עם מחקר הסיפורת החסידית. ענף חשוב בספרות עם ישראל הוא הסיפורת החסידית.
- המגמה מיועדת לבעלי תואר ראשון המתעניינים בספרות עברית בתחום החסידות, ולמורים הרוצים ללמד תחום התמחות נוסף בספרות. נעיר שהסיפור החסידי קיים היום בחומר הבחירה של תוכנית הלימודים בספרות.
- המגמה תאפשר למורים לספרות ולמתעניינים אחרים ללמוד סיפורת חסידית ותיתן להם רקע ללמד לבגרות בספרות חסידית.
- המגמה מציעה תכנית לימודים הנפרשת על פני שנתיים.
- בראש המגמה עומד פרופ' צבי מרק.

לפירוט הדרישות במרכז ללימודי יידיש, נא ליצור קשר עם מזכירות המרכז.

לפירוט הדרישות במכון ללאדינו, נא ליצור קשר עם מזכירות המכון.

מסלול ב' – 18 ש"ש

2 ש"ש	קורס אסתטיקה, תיאוריה וביקורת - חובה
10 ש"ש	קורסים לפי בחירה משלושה מדורי התמחות
6 ש"ש	3 סמינריונים ממדורי התמחות שונים

תכניות מיוחדות במחלקה

מסלול חסידות - לפרטים נוספים ניתן לפנות לד"ר ענת אדרת

- התוכנית נותנת מענה להתעניינות הגוברת והולכת בתחום החסידות ופתוחה גם לתלמידים שוחרי העמקה הלומדים במחלקות אחרות.
- מחקר החסידות מתאפיין בהשתייכותו לתחומי ידע שונים, המרכזיים שבהם הם מחשבת ישראל, היסטוריה וספרות. ואכן ישנם מגעים הדוקים ודו שיח פורה בין חוקרי החסידות הבאים מתחומי הידע השונים, שכן אי אפשר לנתק את ההגות החסידית מהמציאות ההיסטורית והחברתית של תנועת החסידות, ואי אפשר לעסוק בהיסטוריה או בהגות מבלי לקחת בחשבון את הסיפורת החסידית.
- התוכנית מבוססת על סגל מרצים שהחסידות היא תחום התמחותם אך הם באים מדיסציפלינות שונות ומלמדים במחלקות שונות: ספרות עם ישראל, מחשבת ישראל ותולדות ישראל. הסטודנטים יכולים להירשם לתכנית דרך אחת משלושת המחלקות.
- בראש התכנית עומד ראש הקתדרה לחקר החסידות, פרופ' צבי מרק.

מגמה לכתיבה יוצרת

- המגמה לכתיבה יוצרת הינה במסגרת לימודי תואר שני במסלול ללא תזה.
- המגמה מיועדת לבעלי תואר ראשון בכל תחום המעוניינים להיחשף באופן מקצועי לטכניקות הכתיבה היצירתית בשירה ובפרוזה.
- המגמה מציעה תכנית לימודים הנפרשת על פני שנתיים והכוללת את קורסי הליבה של המחלקה, סדנאות כתיבה בפרוזה ובשירה, וקורסי בחירה וסמינרים של המחלקה לספרות עם ישראל.
- בראש המגמה עומד פרופ' מירון איזקסון.

פירוט דרישות המגמה לכתיבה יוצרת:

2 ש"ש	קורס אסתטיקה, תיאוריה וביקורת - חובה
6 ש"ש	סדנאות כתיבה - חובה
6 ש"ש	3 סמינריונים לפי בחירה
4 ש"ש	2 קורסי בחירה

מגמה לספרות יהודית-רוסית

- המגמה לספרות יהודית-רוסית הינה במסגרת לימודי תואר שני במסלול עם תזה ובמסלול ללא תזה.
- המגמה מיועדת לבעלי תואר ראשון בכל תחום המעוניינים להיחשף באופן מקצועי לספרות יהודית-רוסית בכל העולם, אמנות של יהודי רוסיה וברית המועצות לשעבר, סוציולוגיה של מהגרים יהודים מברית המועצות לשעבר, ספרות ישראלית בשפה הרוסית, היסטוריה של יהודי ברית המועצות ויחסי רוסיה-ישראל.
- במגמה קורס כתיבה יוצרת ברוסית בהדרכת סופרים ידועים.
- כל הקורסים במגמה נלמדים בעברית.
- המגמה מציעה תכנית לימודים הנפרשת על פני שנתיים והינה בשיתוף המחלקות לספרות משוה, אמנות יהודית, היסטוריה כללית, תולדות ישראל וסוציולוגיה.
- בראש המגמה עומד פרופ' רומן כצמן.

מגמה לספרות חסידית

- המגמה לספרות חסידית הינה במסגרת לימודי תואר שני במסלול עם תזה ובמסלול ללא תזה.
- מטרת המגמה היא להקנות הכרות עם חומרי המקור וכן עם מחקר הסיפורת החסידית. ענף חשוב בספרות עם ישראל הוא הסיפורת החסידית.
- המגמה מיועדת לבעלי תואר ראשון המתעניינים בספרות עברית בתחום החסידות, ולמורים הרוצים ללמד תחום התמחות נוסף בספרות. נעיר שהסיפור החסידי קיים היום בחומר הבחירה של תוכנית הלימודים בספרות.
- המגמה תאפשר למורים לספרות ולמתעניינים אחרים ללמוד סיפורת חסידית ותיתן להם רקע ללמד לבגרות בספרות חסידית.
- המגמה מציעה תכנית לימודים הנפרשת על פני שנתיים.
- בראש המגמה עומד פרופ' צבי מרק.

מגמה לחדשנות בלימודי ספרות עם ישראל 2.0

- המגמה לחדשנות בלימודי ספרות עם ישראל 2.0 הינה במסגרת לימודי תואר שני במסלול ללא תזה.
- המגמה מיועדת למורים בעלי תואר ראשון (גם כאלו שאינם מורים לספרות), המעוניינים בהרחבת הידע בתחום הדעת, ולהשתלם בתחום שנקרא חדשנות בהוראה.
- מטרת המגמה היא להכשיר מורים ללמד ספרות ברמה אקדמית גבוהה, בשיטות פדגוגיות חדשות ובאמצעים טכנולוגיים מתקדמים.
- המגמה בנויה על קורסים בחדשנות ושאר הקורסים לתואר הם על בסיס ההיצע הקיים לתואר שני במחלקה.
- בראש המגמה עומדת ד"ר נאוה כהן.

דרישות המחלקה לשנת הלימודים התשפ"ב

תכנית ספרות אגדה ומדרש

תלמידי המחקר בתכנית זו עוסקים בעיון ספרותי במדרש ובאגדות חז"ל לסוגיה: מעשי חכמים, הסיפור הדרשני, המשל והסיפור העממי.

תכנית בספרות יידיש

לפרטים נא לפנות למרכז ללימודי יידיש.

תכנית בספרות לאדינו

לפרטים נא לפנות למכון ללאדינו.

תואר שלישי

המחלקה לספרות עם ישראל מאפשרת מחקר לקראת התואר השלישי בכל תחומי חקר הספרות העברית לתקופותיה. כמו כן, מאפשרת המחלקה מחקר במרכזים לספרויות בלשונות היהודים: בספרות יידיש ולאדינו. המחלקה גם נותנת אפשרות לביצוע מחקרים ביצירה הספרותית בערבית יהודית.

תחומי המחקר המרכזיים במחלקה:

ספרות עברית חדשה

בתחום זה עוסקים תלמידי המחקר בכתיבת דוקטורט העוסק בסוגיות תיאורטיות והיסטוריות, ובסוגיות בתחום הפואטיקה, בשירה ובפרוזה של הספרות העברית החדשה, מתקופת ההשכלה ועד ימינו. ההכשרה של התלמיד מתמקדת בסוגיות פואטיות בתחום המודרניזם העברי באירופה ובארץ-ישראל, במגמות מרכזיות בספרות העברית המודרנית במחצית השנייה של המאה ה-20 ובספרות הפוסט-מודרנית בספרות העברית. תלמידי המחקר במסלול זה מתמחים בגישות עדכניות בתיאוריה של הספרות הכללית: פואטיקה תיאורית, תורת השיח וגישות מודרניות ופוסט-מודרניות בקריאת הטקסט הספרותי ועיוני, במחקר בין-תחומי ועוד.

ספרות ההשכלה

בתחום זה נחקרת הספרות העברית שנכתבה באירופה בתקופת ההשכלה, מסוף המאה ה-18 ועד סוף המאה ה-19. ספרות ההשכלה היוותה שופר לאידאולוגיה החברתית-תרבותית המהפכנית של תנועת ההשכלה, וכותביה יצרו גם מהפך בלשון העברית ושינוי מרכזי בסוגות הספרותיות שהושפעו מן הספרות האירופאית בת הזמן. מתוך כך, יילמדו היצירות הספרותיות בנות הזמן כמבוססות על הפגישה שבין יסודות תרבותיים-חברתיים בני הזמן (חילוניות, תיקון החברה היהודית, תנועות אירופאיות מהפכניות) ובין חדשנות פואטית-ספרותית, שעשתה את ספרות ההשכלה לבסיסה של הספרות העברית בת ימינו על סוגותיה השונות – השירה לסוגיה, הסאטירה, הסיפור הקצר והרומן החברתי וההיסטורי.

הספרות החסידית

תחום זה עוסק בספרות החסידית במאות ה-18 וה-19, ופורש את התפתחות היצירה החסידית לתקופותיה ולסוגותיה השונות. הספרות החסידית נלמדת כבעלת איכויות פואטיות ייחודיות ומשלבת לימוד ומחקר רב-תחומי הכולל היבטים רעיוניים והגותיים בסיפורת החסידית. הדגשת הערכים הפואטיים והאסתטיים נעשית באמצעות שיח ביקורתי עדכני בצד מחקר קלאסי טקסטואלי וספרותי. במסלול זה ניתנת האפשרות לחקור את הרנסנס החסידי המתרחש בימינו ואת יצירות הספרות החסידיות שנכתבו במאה ה-20 ובראשית המאה ה-21 הן במסגרת החברה החסידית המסורתית והן במסגרת 'העידן החדש' (ניואיג') והתנועות הניאו-חסידיות בנות זמננו. הקתדרה לחסידות על שם שניידרמן והקתדרה לחקר החסידות ע"ש ר' לוי יצחק מברדיטשב תומכות במחקרים הנעשים בתחום זה במסגרת המחלקה.

השירה, הפיוט והסיפורת בימי הביניים

תחום זה כולל את חקר השירה והפיוט למרכזיהם ולתקופותיהן: הפיוט הארצישראלי הקדום, הפיוט הקדום במזרח, שירת ספרד - קודש וחול, השירה העברית באיטליה ובאשכנז, השירה והפיוט בפרובאנס והשירה העברית בצפון אפריקה ובארצות האסלאם. המסלול כולל גם את חקר הסיפורת העברית בימי הביניים לסוגיה וכן המקאמה ובנות סוגה, הספרות ההיסטוריוגרפית, ספרות המשלים העברית וכיו"ב.

ספרות האגדה והמדרש

בתחום זה עוסקים תלמידי המחקר בעיון ספרותי במדרש ובאגדות חז"ל לסוגיה: מעשי חכמים, הסיפור הדרשני, המשל והסיפור העממי.

תמטולוגיה

תחום החוצה את היצירה היהודית לדורותיה וללשוניתיה, ועוקב אחר סיפורים בהופעותיהם בספרות המקרא, המדרש ואגדת חז"ל, הסיפור העברי בימי הביניים במזרח ובאשכנז, הסיפור בחסידות ובהשכלה והספרות העברית החדשה. כמו כן, תחום זה מציע כלים לטיפול בסיפורים עממיים ממסורת ההיגוד של עדות ישראל השונות.

ספרויות בלשונות היהודים (יידיש ולאדינו)

במסגרת המחלקה לספרות עם ישראל, פועלים המרכז ללימודי יידיש ע"ש רינה קוסטה והמכון לחקר הלאדינו ע"ש נעימה ויהושע סלטי, בהם ניתן לחקור ספרויות ביידיש ובלאדינו בהקשר לשוני, פואטי והיסטורי-תרבותי.

המרכז ללימודי יידיש

מאפשר כתיבת דוקטורט בתחומים הבאים: מונוגרפיות על יוצרים מודרניים בספרות יידיש בשלהי המאה התשע עשרה ותחילת המאה העשרים; הקלסיקונים בספרות יידיש; מחקר ביצירה הספרותית הכתובה ביידיש ישנה; עיתונות יידיש במרכזי החיים היהודיים באירופה, בארצות הברית ובארצות דרום אמריקה; היצירה הספרותית ביידיש בתקופת השואה והעליה; תיאטרון; פולקלור; שירה; קולנוע.

המכון ללימודי לאדינו

מאפשר כתיבת מחקרים בין תחומיים בספרות לאדינו ולשונה לתקופותיה ולפזרותיה, הספרות מן המסורת שבעל-פה והספרות הכתובה לזרמיה ולסוגיה. תלמידי המכון פעילים בפרויקטים מחקרניים המותאמים אישית לרקע הלימודי הקודם שלהם ולתחומי התעניינותם, כדי לאפשר שילוב רב-תחומי בחקר הלאדינו, ספרותה ותרבותה. מלגות לימוד ייחודיות עומדות לרשותם של המתעניינים.

דרישות המחלקה לשנת הלימודים התשפ"ב

פירוט הדרישות לתואר שלישי

12 ש"ש	קורסים בתיאום עם המנחה
	הגשת עבודת מחקר
	לימודי יסוד ביהדות, בהתאם לדרישות האוניברסיטה ולתקנון לתלמידי תואר שלישי
	אנגלית, בהתאם לדרישות האוניברסיטה ולתקנון לתלמידי תואר שלישי
	שפה זרה שנייה, בהתאם לדרישות האוניברסיטה ולתקנון לתלמידי תואר שלישי

דרישות אלה תקפות גם לתלמידי המרכז ללימודי יידיש והמכון ללאדינו.